

Dokument nr. 8:127

(2002-2003)

Privat forslag fra stortingsrepresentantene Kjetil Bjørklund, Ingvild Vaggen Malvik, Lena Jensen og Karin Andersen

Forslag fra stortingsrepresentantene Kjetil Bjørklund, Ingvild Vaggen Malvik, Lena Jensen og Karin Andersen om forbud mot bruk av røykgranater med hvitt fosfor på norske skytefelt

Til Stortinget

BAKGRUNN

Hvert år sprenger Forsvaret granater med til sammen 15 tonn av giftstoffet hvitt fosfor (WP). Fosforgranater benyttes av artilleriet som ett av flere øvingsmomenter:

- Skjerme egne styrker mot innsyn for å hindre beskytning.
- Blende og isolere en motstander.
- Markere mål, for eksempel som referansepunkt i forbindelse med nærstøtte fra fly.
- Som en del av en operasjon der røyk brukes som en "ikke dødelig" markering overfor en opponent.

Ifølge NTB/Nationen skjøt Forsvaret 22. mai 2003 store mengder av granater med miljøgiften hvitt fosfor (WP) over Hjerkinnskytefelt på Dovrefjell i Oppland. Forslagsstillerne mener at en må gå over til bruk av alternativer til erstatning for granater med hvitt fosfor, og at en av hensyn til natur og dyreliv forbyr bruk av granater med hvitt fosfor ved norske skytefelt.

Norges Naturvernforbund har tidligere anmeldt Forsvaret for brudd på forurensningsloven § 7 for bruk av dette giftstoffet. Ett gram av stoffet er nok til å ta livet av ti mennesker. Uforbrent hvitt fosfor kan true dyrelivet ved at fugler, først og fremst andefugler, og beitedyr som moskus, rein, sau og elg, kan dø av å få i seg krystallisert hvitt fosfor.

Konsekvenser for natur og miljø etter bruk av hvitt fosfor, vil avhenge av hvor mye uforbrent WP som ligger igjen etter bruk av granatene. Mengden WP lagret opp i norske skytefelt er, etter det forslagsstillerne kjenner til, aldri blitt undersøkt. Det er imidlertid hevet over tvil at bruk av WP-granater utgjør en omfattende miljørisiko.

Hvitt fosfor utgjør en fare både når bakken er våt, fordi det blir liggende igjen som gift, og når bakken er tørr, fordi det da er brannfarlig. Det er etter forslagsstillerne oppfatning ikke holdbart slik forsvarsmyndighetene i dag gjør, å stole på at bruken av granater med fosforammunisjon begrenses til nedslag og detonasjon mot fast, snøfri mark, uten myr og vannspeil. På grunn av brannfaren er det tvert imot rimelig å anta at våte områder har vært valgt ut som mål for fosforgranater. Skyting med hvitt fosfor vil også i stor grad foregå mens det er snø.

Ifølge US Army Environmental Center har USA stoppet skyting med granater som inneholder hvitt fosfor i ett skytefelt i Alaska, etter at det ble oppdaget mange tusen døde vadefugler. Her viste det seg at uforbrent WP hadde mye lengre oppholdstid i miljøet enn tidligere antatt.

Amerikanske myndigheter har til nå funnet alvorlig WP-forurensning i 71 forskjellige skytefelt fordelt over 29 stater.

Det er rimelig å anta at miljøskader av hvitt fosfor også har forekommet her i landet. Norsk institutt for vannforskning (NIVA) regner det som sannsynlig at en moskus er død av hvitt fosfor på Hjerkinnskytefelt. Sykdom og død hos fugler og dyr kan ha pågått i lang tid uten å bli oppdaget.

I forbindelse med etablering av det nye Regionfelt Østlandet, må Forsvaret søke om konsesjon for bruk av hvitt fosfor. Denne søknaden er nå til behandling i Statens forurensningstilsyn.

FORSLAG

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber Regjeringen forby bruk av granater med hvitt fosfor på skytefelt i Norge.
2. Stortinget ber Regjeringen gjennomføre en kartlegging av forurensning med hvitt fosfor ved norske skytefelt.

16. juni 2003